

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๔๓๔
วันศุกร์ ที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายบรรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๙. นายเจียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภา	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	(ลาการประชุม)
๒. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขาธิการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวรวิทย์ เฟ่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาววิลาวรรณ รำเรียน

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๓

ผู้อำนวยการประจำตัวกรรมการ

นางสุภัทรา เชื้อรอด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

๒. นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเชียร

ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายเทคโนโลยี

๓. นางสาวคณินิจ แซ่เฮง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๔. นางรัชณี รุจิขจรเดช

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๕. นางสาวจิระ พุ่มพวง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๖. นางสาวอนิชา เกษมสันต์ ณ อยุธยา

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

ผู้ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเชิญมาร่วมประชุม

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. พันตำรวจตรี ณัฐวัฒน์ เสงี่ยมศักดิ์

ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวน

และวินิจฉัย ๔

๒. นางสาวสง่า ทาทอง

ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ

๓. นายสมเกียรติ รื้อเหลือง

ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้ง

และการออกเสียงประชามติ ๑

๔. นายพิชญ์ พิพัฒน์สันติกุล

นิติกร

๕. นางสาวพิมพ์สุทธิดา โชติชินเกษม

พนักงานการเลือกตั้ง

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๐๑ วันจันทร์ ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๔๓๘ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุม และรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาทบทวนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว โดยเริ่มพิจารณาดังแต่ร่างมาตรา ๖๒ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๖๒

“มาตรา ๖๒ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๖๑ แล้ว พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด ให้เงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่บุคคล คณะบุคคล หรือนิติบุคคล ให้ถือว่าเป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา ๖๐ โดยให้นำไปรวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

การกระทำตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งกระทำภายในเขตเลือกตั้งของตน ให้ถือว่าเป็นการใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา ๖๑ โดยให้นำไปรวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายของผู้นั้นในการเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมิให้ใช้บังคับกับการให้ตามปกติประเพณี หรือเมื่อมีเหตุอันสมควร ทั้งนี้ ตามจำนวน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๓

“มาตรา ๖๓ ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการว่ามีผู้ใดดำเนินการตามมาตรา ๖๒ ให้คณะกรรมการสั่งให้เลขาธิการบันทึกไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองหรือผู้สมัครผู้นั้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งต่อไป แล้วแจ้งให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครผู้นั้นทราบ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๔

“มาตรา ๖๔ ภายในกำหนดเก้าสิบวันหลังจากวันเลือกตั้ง ผู้สมัครแต่ละคนและหัวหน้าพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายต่อคณะกรรมการ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ได้จ่ายไปแล้วและที่ยังค้างชำระ รวมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง และผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองแล้วแต่กรณี ต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องครบถ้วนของบัญชีรายรับและรายจ่าย บัญชีรายรับและรายจ่ายดังกล่าวให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการเปิดเผยรายงานสรุปรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครแต่ละคนและพรรคการเมืองแต่ละพรรคโดยประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการหรือมีการคัดค้านว่าผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการกำหนด หรือปรากฏว่าบัญชีรายรับและรายจ่ายไม่ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง ให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการสืบสวนหรือไต่สวนและวินิจฉัยเพื่อดำเนินการต่อไปโดยเร็ว และให้เก็บรักษารายการค่าใช้จ่ายและหลักฐานดังกล่าวไว้จนกว่าคณะกรรมการจะดำเนินการแล้วเสร็จ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า โทษของผู้กระทำความผิดตามร่างมาตรานี้คืออะไร

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า หากผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ยื่นรายการค่าใช้จ่ายต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือยื่นหลักฐานไม่ครบถ้วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปีตามร่างมาตรา ๑๔๙ วรรคหนึ่ง และถ้ารายการค่าใช้จ่ายที่ยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเท็จ ผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดห้าปีตามร่างมาตรา ๑๔๙ วรรคสอง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ภายในกำหนดเก้าสิบวันหลังจากวันเลือกตั้ง ผู้สมัครแต่ละคนและหัวหน้าพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายต่อคณะกรรมการตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ได้จ่ายไปแล้วและที่ยังค้างชำระ รวมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง และผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองแล้วแต่กรณี ต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องครบถ้วนของบัญชีรายรับและรายจ่าย บัญชีรายรับและรายจ่ายดังกล่าวให้เป็นไปตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด”

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า ควรกำหนดให้ผู้สมัครและหัวหน้าพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อลงลายมือชื่อรับรองหลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายที่ใช้สำหรับการเลือกตั้งหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ผู้สมัครและหัวหน้าพรรคการเมืองลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องครบถ้วนของบัญชีรายรับและรายจ่ายมีความเหมาะสมแล้ว และคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถกำหนดให้มีการลงลายมือชื่อรับรองเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมได้

นายเจียรชัย ณ นคร กรรมการ สอบถามว่า การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยรายงานสรุปรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครและพรรคการเมืองตามความในวรรคสองเป็นการเพียงพอหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเปิดเผยรายงานสรุปรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครและพรรคการเมืองตามความในวรรคสองมีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากหากต้องเปิดเผยหลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายที่ใช้สำหรับการเลือกตั้งจะมีความยุ่งยากมากเกินไป

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๔ ภายในกำหนดเก้าสิบวันหลังจากวันเลือกตั้ง ผู้สมัครแต่ละคนและหัวหน้าพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ ต้องยื่นบัญชีรายรับและรายจ่ายต่อคณะกรรมการตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ได้จ่ายไปแล้วและที่ยังค้างชำระ รวมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง และผู้สมัครหรือหัวหน้าพรรคการเมืองแล้วแต่กรณี ต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องครบถ้วนของบัญชีรายรับและรายจ่าย **บัญชีรายรับและรายจ่ายดังกล่าวให้ยื่นไปตรวจแบบที่คณะกรรมการกำหนด**

ให้คณะกรรมการเปิดเผยรายงานสรุปรายรับและรายจ่ายของผู้สมัครแต่ละคนและพรรคการเมืองแต่ละพรรคโดยประกาศให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการตรวจสอบรายการค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการหรือมีการคัดค้านว่าผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการกำหนด หรือปรากฏว่าบัญชีรายรับและรายจ่ายไม่ถูกต้องครบถ้วนตามความเป็นจริง ให้คณะกรรมการดำเนินการให้มีการสืบสวนหรือไต่สวนและวินิจฉัยเพื่อดำเนินการต่อไปโดยเร็ว และให้เก็บรักษารายการค่าใช้จ่ายและหลักฐานดังกล่าวไว้จนกว่าคณะกรรมการจะดำเนินการแล้วเสร็จ”

มาตรา ๖๕

“มาตรา ๖๕ การหาเสียงเลือกตั้งให้กระทำได้ในระหว่างระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำได้ตั้งแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันครบอายุจนถึงวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากการยุบสภา หรือในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่ยุบสภาหรือวันที่ตำแหน่งว่างลง แล้วแต่กรณี จนถึงวันเลือกตั้ง

กรณีมีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และมีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ ให้นำความใน (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า การหาเสียงเลือกตั้งในกรณีมีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และมีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ตามความในวรรคสองจะกระทำได้ในช่วงเวลาใด

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า การหาเสียงเลือกตั้งในกรณีมีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และมีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่จะกระทำได้ตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่จนถึงวันเลือกตั้ง

ประธานกรรมการเสนอตัดความในวรรคสองออกทั้งวรรค และเพิ่มความเป็น (๓) ดังนี้ “(๓) ในกรณีมีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ ให้นำความใน (๒) มาใช้บังคับโดยอนุโลม” และสอบถามว่า กรณีที่มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่หมายถึงช่วงเวลาใด

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่า กรณีสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หมายถึงการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ด้วย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า การลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ อาจเกิดขึ้นได้ในกรณีที่หน่วยเลือกตั้งนั้นไม่สามารถทำการลงคะแนนได้ เช่น มีเหตุจลาจลหรือเกิดอุทกภัย เป็นต้น นอกจากนี้ กรณีตรวจสอบพบว่ามีเหตุไม่สุจริตในการลงคะแนนเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้ง อาจสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ได้โดยไม่จำเป็นต้องรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งใหม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การลงคะแนนเลือกตั้งใหม่อาจเกิดขึ้นได้เฉพาะบางหน่วยเลือกตั้งและควรจัดให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่โดยเร็วที่สุด ซึ่งไม่ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาดังกล่าวได้ ดังนั้น เสนอแก้ไขความใน (๓) ที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้ “(๓) ในกรณีมีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่คำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จนถึงวันเลือกตั้ง” และสอบถามว่า กรรมการการเลือกตั้งเพียงคนเดียวสามารถสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่า หากคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์ให้กรรมการการเลือกตั้งคนเดียวสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ กรรมการการเลือกตั้งเพียงคนเดียวย่อมสามารถสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ได้ แต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่กำหนดหลักเกณฑ์ในลักษณะดังกล่าว แต่อาจกำหนดให้กรรมการการเลือกตั้งคนเดียวสามารถสั่งให้ระงับหรือยับยั้งการเลือกตั้งในบางเขตเลือกตั้งได้

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๑๑๙ กำหนดว่า ถ้าการนับคะแนนเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำได้หรือไม่สามารถนับคะแนนเลือกตั้งได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดเหตุจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตรวจสอบแล้วพบว่ามีบัตรเลือกตั้งที่ได้มีการลงคะแนนเลือกตั้งแล้วชำรุดหรือสูญหาย ให้รายงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้นได้

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็น (๔) ดังนี้ “(๔) ในกรณีมีการสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ผู้ใดจะหาเสียงเลือกตั้งก็ได้” และสอบถามว่า ในทางปฏิบัติเคยมีการสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่เคยมีการสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ แต่ในการเลือกตั้งท้องถิ่น เคยมีการสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่เพราะเหตุเกิดอุทกภัยด้วย ทั้งนี้ โดยปกติการห้ามมิให้มีการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งจะห้ามตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากเปิดให้มีการหาเสียงเลือกตั้งในช่วงเวลาที่มีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ หรือสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ได้อาจเกิดการทุจริตได้ง่าย เนื่องจากการเลือกตั้งใหม่หรือการลงคะแนนเลือกตั้งใหม่อาจมีผลกระทบต่อคะแนนของหน่วยเลือกตั้งอื่นที่ได้ดำเนินการนับคะแนนแล้วเสร็จไปก่อนได้ และเสนอแก้ไขความใน (๔) ที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้ “(๔) ในกรณีมีการสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ ผู้ใดจะหาเสียงเลือกตั้งมิได้เว้นแต่คณะกรรมการจะมีมติเป็นอย่างอื่นโดยคำนึงถึงความสุจริตและเที่ยงธรรม”

พันตำรวจตรี ญัฐวัฒน์ เสงี่ยมศักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจัย ๔ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๗๕ กำหนดว่า ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใดแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง นับตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เพื่อให้บทบัญญัติในร่างมาตรา ๖๕ สอดคล้องกับร่างมาตรา ๗๕ ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๗๕ การหาเสียงเลือกตั้งให้กระทำได้ในระหว่างระยะเวลา ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากรบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำได้ ตั้งแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันครบอายุจนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากการยุบสภา หรือในกรณีที่เป็นการเลือกตั้ง แทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่ยุบสภาหรือวันที่ตำแหน่งว่างลง แล้วแต่กรณี จนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๓) ในกรณีมีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่คำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๔) ในกรณีมีการสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ ผู้ใดจะหาเสียงเลือกตั้งมิได้เว้นแต่คณะกรรมการจะมีมติเป็นอย่างอื่นโดยคำนึงถึงความสุจริตและเที่ยงธรรม

กรณีมีคำสั่งให้มีพรรคเลือกตั้งใหม่และมีพรรคลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ ให้พรรคพวกใน (๖) มาใช้ ขั้วชัยโคตขลุ่ย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่า การห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใดแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง นับตั้งแต่ เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้กำหนดให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองต้องเก็บป้ายหาเสียงให้แล้วเสร็จก่อน วันที่มีการเลือกตั้ง แต่จะห้ามมิให้มีการติดตั้งป้ายโฆษณาหาเสียงเพิ่มเติมในช่วงเวลาดังกล่าว แต่การ หาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามร่างมาตรา ๖๗ จะกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดภายในสามวันก่อนวันเลือกตั้ง จึงอาจจำเป็นต้อง กำหนดข้อยกเว้นสำหรับระยะเวลาการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ภายใต้บังคับมาตรา ๗๕ การหาเสียงเลือกตั้งให้กระทำได้ในระหว่างระยะเวลา ดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๗๕ การหาเสียงเลือกตั้งให้กระทำได้ในระหว่างระยะเวลาดังต่อไปนี้ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๑) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ให้กระทำได้ตั้งแต่หนึ่งร้อยแปดสิบวันก่อนวันครบอายุจนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากการยุบสภา หรือในกรณีที่เป็น การเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่ยุบสภาหรือวันที่ตำแหน่งว่างลง แล้วแต่กรณี จนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๓) ในกรณีที่มีการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ให้กระทำได้ตั้งแต่วันที่คำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จนถึงวันก่อนวันเลือกตั้ง

(๔) ในกรณีที่มีการสั่งให้ลงคะแนนเลือกตั้งใหม่ ผู้ใดจะหาเสียงเลือกตั้งมิได้ เว้นแต่คณะกรรมการจะมีมติเป็นอย่างอื่นโดยคำนึงถึงความจริงและเที่ยงธรรม

บทนี้มีผลสำหรับให้มีสิทธิเลือกตั้งใหม่และสิทธิสมัครรับเลือกตั้งใหม่ ให้พรรคการเมือง (๒) ขว.ใช้บังคับโดยชอบด้วย

มาตรา ๖๖

“มาตรา ๖๖ ห้ามผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามที่ได้รับ การสนับสนุนตาม มาตรา ๗๗”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ร่างมาตรา ๖๖ ห้ามผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์หรือไม่

นายธนาวุฒิ สังกะทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ร่างมาตรา ๖๖ กำหนดห้ามผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเฉพาะทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งในปัจจุบันมีรูปแบบหรือช่องทางการหาเสียงเลือกตั้งที่มีความหลากหลายมากกว่าการหาเสียงเลือกตั้งทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษารูปแบบการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ทั้งนี้ ร่างมาตรา ๖๖ เป็นการกำหนดห้ามผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งเฉพาะทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ แต่การหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มีรายละเอียดที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๖๗ ซึ่งการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น YouTube หรือ LINE เป็นต้น คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ควบคุมการดำเนินการดังกล่าวโดยกำหนดวงเงินค่าใช้จ่ายที่ใช้สำหรับการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๗

“มาตรา ๖๗ การหาเสียงเลือกตั้งจะกระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด แต่ห้ามมิให้ผู้ใดหาเสียงเลือกตั้งเพื่อประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดภายในสามวันก่อนวันเลือกตั้ง

ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหารือกับพรรคการเมือง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสื่อมวลชนทั้งสื่อนางสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ ด้วย

ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่งโดยไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือลบข้อมูล ภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ให้นำค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรานี้ ไปรวมคำนวณเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมืองด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ สอบถามว่าการกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดหาเสียงเลือกตั้งเพื่อประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดภายในสามวันก่อนวันเลือกตั้งตามความในร่างมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง จะขัดแย้งกับร่างมาตรา ๗๕ ที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใดแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง นับตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้งหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดหาเสียงเลือกตั้งเพื่อประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดภายในสามวันก่อนวันเลือกตั้งตามความในร่างมาตรา ๖๗ วรรคหนึ่ง เพื่อป้องกันการหาเสียงเลือกตั้งโดยการกล่าวโทษผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดในช่วงที่มีการลงคะแนนเลือกตั้ง รวมทั้งเป็นช่องทางให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ถูกใส่ร้ายด้วยความอันเป็นเท็จสามารถแก้ไขหรือชี้แจงข้อมูลที่ถูกใส่ร้ายได้ด้วย

นายธนวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า การห้ามมิให้ผู้ใดหาเสียงเลือกตั้งเพื่อประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดภายในสามวันก่อนวันเลือกตั้ง หมายถึง การห้ามหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติมในช่วงเวลาสามวันก่อนวันเลือกตั้ง หรือหมายถึงผู้สมัครหรือพรรคการเมืองต้องทำลายสื่อการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดไปแล้วเสร็จภายในสามวันก่อนวันเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การห้ามมิให้ผู้ใดหาเสียงเลือกตั้งเพื่อประโยชน์หรือเป็นโทษแก่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดภายในสามวันก่อนวันเลือกตั้ง หมายถึงการห้ามหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มเติมในช่วงเวลาสามวันก่อนวันเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๘

“มาตรา ๖๘ การหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีการอื่นใดนอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๗๗ และมาตรา ๗๘ คณะกรรมการจะกำหนดให้ต้องทำตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้โดยคำนึงถึงความเท่าเทียม เสมอภาค และความเที่ยงธรรมของพรรคการเมืองและผู้สมัคร”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๙

“มาตรา ๖๙ การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนอันมีลักษณะเป็นการชี้นำหรือเป็นผลต่อการตัดสินใจในการลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใดหรือพรรคการเมืองใด จะกระทำมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๐

“มาตรา ๗๐ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม แก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีมหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจูงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

ความใน (๓) มิให้ใช้บังคับกับผู้สมัครที่ใช้ความรู้ความสามารถทางศิลปะของตนหาเสียงให้แก่ตนเอง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ความใน (๓) มิให้ใช้บังคับกับผู้สมัครที่ใช้ความรู้ความสามารถทางศิลปะของตนหาเสียงให้แก่ตนเองโดยไม่ใช้อุปกรณ์ในการแสดงมหรสพ”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่า ร่างมาตรานี้ตัดเรื่องความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินออกไป ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการสอบสวนคดีฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในการเลือกตั้งได้

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า ปัจจุบันมีคดีฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในการเลือกตั้งที่ค้างการพิจารณาอยู่จำนวนหนึ่ง จึงควรนำเรื่องความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกลับมาบัญญัติไว้ตามเดิม เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถส่งเรื่องความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในการเลือกตั้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการต่อไปตามอำนาจหน้าที่ได้

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง นำบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๗๐ และสอบถามว่า การรณรงค์ให้บุคคลไปใช้สิทธิลงคะแนนโดยไม่เลือกผู้ใด มีความผิด หรือถือเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จหรือจงใจให้เข้าใจผิดในคະแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองหรือไม่

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า การรณรงค์ให้บุคคลไปใช้สิทธิลงคะแนนโดยไม่เลือกผู้ใดอาจเป็นโทษต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ เนื่องจากหากผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้นได้คะแนนเสียงน้อยกว่าคะแนนที่ไม่ประสงค์เลือกผู้ใด จะทำให้ผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้นไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้อีก

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่า ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ดำเนินคดีกับผู้ที่รณรงค์ให้บุคคลไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งโดยไม่เลือกผู้ใดแต่อย่างใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมาแม้คะแนนเสียงของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจะมีคะแนนน้อยกว่าคะแนนไม่ประสงค์เลือกผู้ใด ก็ไม่มีผลต่อผู้ได้รับการเลือกตั้ง แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้ผู้สมัครที่ได้รับคะแนนเสียงน้อยกว่าคะแนนที่ไม่ประสงค์เลือกผู้ใด ไม่สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นได้อีก

พันตำรวจตรี ญัฐวัฒน์ เสงี่ยมศักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจัย ๔ กล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะพิจารณาเรื่องการรณรงค์หรือหาเสียงเลือกตั้งโดยการหลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคະแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เป็นหลัก ซึ่งหากการรณรงค์หรือหาเสียงเลือกตั้งดังกล่าวเป็นเรื่องจริงอาจถือเป็นการวิพากษ์วิจารณ์บุคคลสาธารณะซึ่งอาจไม่ถือเป็นความผิด

นายบรรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ กล่าวว่า การรณรงค์ให้บุคคลไปใช้สิทธิลงคะแนนโดยไม่เลือกผู้สมัครคนใดไม่ถือเป็นการจงใจให้เข้าใจผิดในคະแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง แต่หากเป็นการรณรงค์โดยมีการให้ข้อมูลที่เบี่ยงเบนหรืออาจเป็นการใส่ร้ายผู้สมัครหรือพรรคการเมืองด้วยความเท็จได้ นอกจากนี้ หากคะแนนที่ไม่ประสงค์เลือกผู้ใดมีจำนวนมากอาจส่งผลกระทบต่อผลการประกาศผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่า การรณรงค์ให้บุคคลไปใช้สิทธิลงคะแนนโดยไม่เลือกผู้สมัครคนใดส่วนใหญ่เป็นการรณรงค์เพื่อมุ่งหมายให้ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนั้นเป็นโมฆะ ทั้งนี้ โดยปกติการแสดงความคิดเห็นว่าชอบหรือไม่ชอบผู้สมัครคนใดถือเป็นเสรีภาพอย่างหนึ่งเช่นเดียวกัน

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นวรรคสามของร่างมาตรา ๗๐ ดังนี้ “การรณรงค์ของผู้ซึ่งมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อชักชวนมิให้เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิให้ถือว่าเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคະแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า การชักชวนหรือรณรงค์ว่า “หากลงคะแนนเลือกผู้สมัครคนใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้สมัครคนนั้นจะเข้าไปโง่งบ้านโง่งเมือง” ถือเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การชักชวนหรือรณรงค์ว่า “หากลงคะแนนเลือกผู้สมัครคนใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้สมัครคนนั้นจะเข้าไปโง่งบ้านโง่งเมือง” ถือเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จ ซึ่งไม่เข้าข่ายเว้นตามร่างมาตรา ๗๐ วรรคสาม

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า การชักชวนมิให้เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแตกต่างกับการชักชวนบุคคลให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดหรือไม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๗๐ วรรคสาม ที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้ “การรณรงค์ของผู้ซึ่งมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อชักชวนไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิให้ถือว่าเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง”

พันตำรวจตรี ธีรวัฒน์ เสงี่ยมศักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๔ ชี้แจงว่า การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในลักษณะเป็นการนำเสนอข้อมูลที่เป็นเท็จ อาจถือว่าเป็นการใส่ร้ายด้วยข้อความอันเป็นเท็จตามที่บัญญัติใน (๕) ก็ได้

ประธานกรรมการสอบถามว่า หากมีการรณรงค์ชักชวนให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครคนใด โดยการรณรงค์ชักชวนดังกล่าวมิได้นำเสนอข้อมูลที่มีลักษณะเป็นการใส่ร้ายผู้สมัครคนใดหรือพรรคการเมืองใด จะถือว่าเป็นการต้องห้ามตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๗๐ หรือไม่

พันตำรวจตรี ธีรวัฒน์ เสงี่ยมศักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย ๔ ชี้แจงว่า หากมีการรณรงค์ชักชวนให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครคนใดโดยนำเสนอข้อมูลที่เป็นเท็จย่อมถือว่าเป็นการต้องห้ามตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๗๐ อย่างไรก็ตาม กรณีเป็นการรณรงค์ชักชวนให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครคนใดโดยการนำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริง ควรมิบทบัญญัติที่เป็นการคุ้มครองโดยมิให้ถือว่าเป็นการใส่ร้ายด้วยข้อความอันเป็นเท็จตามร่างมาตรา ๗๐ ด้วย

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ สอบถามว่า ความว่า “การรณรงค์ของผู้ซึ่งมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง” ที่บัญญัติในวรรคสามที่เพิ่มขึ้นใหม่ หมายถึงการรณรงค์ที่มีลักษณะเดียวกับการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งใช่หรือไม่ เนื่องจากการบัญญัติความในวรรคสามที่เพิ่มขึ้นใหม่ อาจตีความได้ว่าเป็นการบัญญัติหลักการเพื่อยอมรับว่าบุคคลทั่วไปที่มีได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง หรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง สามารถรณรงค์ในลักษณะเป็นการนำเสนอข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดังนั้น ควรกำหนดเงื่อนไขในการใช้สิทธิของบุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกของพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งในการรณรงค์ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ และที่บัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรูปแบบใหม่ แตกต่างจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ดังนั้น หากผู้ซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองมีการรณรงค์ในลักษณะเป็นการนำเสนอข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หรือการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคล เช่น นักดนตรีรวมตัวกันเล่นดนตรีแล้วมีการรณรงค์ในลักษณะเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจตีความและวินิจฉัยว่าเป็นการใส่ร้ายผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองก็ได้

พันตำรวจตรี ณัฐวัฒน์ เสี่ยมศักดิ์ ผู้อำนวยการสำนักสืบสวนสอบสวนและวินิจัย ๔ กล่าวว่า ผู้ซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองรณรงค์ในลักษณะเป็นการนำเสนอข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยข้อมูลที่น่าเสนอนั้นเป็นความจริงหรือไม่ได้ใส่ร้ายผู้สมัครคนใดหรือพรรคการเมืองใด ไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๗๐

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีผู้ซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองรณรงค์ในลักษณะเป็นการนำเสนอข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่บัญญัติในวรรคสามที่เพิ่มขึ้นใหม่ จะถือว่าเป็นการขัดขวางการเลือกตั้งหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองจัดเวทีหาเสียงเลือกตั้งแล้ว ในขณะเดียวกันมีกลุ่มบุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองจัดเวทีเพื่อนำเสนอข้อมูลเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้สมัครจากพรรคการเมืองดังกล่าวซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาหรือการใช้กำลังต่อกันก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า บุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองจัดเวทีนำเสนอข้อมูลเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้สมัครจากพรรคการเมืองใด ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งงดเว้นการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครเป็นการต้องห้ามตามที่บัญญัติในวรรคหนึ่ง และสอบถามความเห็นของที่ประชุมว่า ควรบัญญัติความในวรรคสามที่เพิ่มขึ้นใหม่หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่า กรณีผู้ซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองรณรงค์ในลักษณะเป็นการนำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริงและเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต ย่อมไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการต้องห้ามตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๗๐ ผู้ที่ย่อมมีสิทธิที่จะกระทำได้ ดังนั้น ความในวรรคสามที่เพิ่มขึ้นใหม่อาจไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ก็ได้

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า จะเหมาะสมหรือไม่หากนำหลักการในเรื่องการรณรงค์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครคนใดตามที่บัญญัติในวรรคสามไปบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งเพื่อกำหนดเป็นบทบังคับไว้ให้ชัดเจนโดยห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการตามที่บัญญัติใน (๑) ถึง (๕) เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร รวมทั้งการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า กรณีผู้ซึ่งมิใช่สมาชิกพรรคการเมืองรณรงค์ในลักษณะเป็นการนำเสนอข้อมูลที่มีผลต่อการตัดสินใจในการออกเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ย่อมถือว่าเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ในการพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๗๐ หรือไม่ จะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีว่าข้อมูลที่น่าเสนอนั้นเป็นความจริงหรือเป็นเท็จ หรือเป็นการใส่ร้ายผู้อื่นหรือไม่ หรือเป็นการจ้วงจวนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใส่ร้ายผู้สมัครคนอื่นหรือไม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๗๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๐ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม แก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิด ในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

ความใน (๓) มิให้ใช้บังคับกับผู้สมัครที่ใช้ความรู้ความสามารถทางศิลปะของตนหาเสียงให้แก่ตนเองโดยไม่ใช้อุปกรณ์ในการแสดงหรสพ

การชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิให้ถือว่าเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า กรณีมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจัดทำโลโก้หรือข้อความที่มีลักษณะให้การสนับสนุนผู้สมัครคนใดหรือพรรคการเมืองใด หรือไม่ให้ลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครคนใด เพื่อให้ประชาชนทั่วไปสามารถดาวน์โหลดโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จะอยู่ในบังคับตามที่บัญญัติใน (๑) หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นการจัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือ จัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด อย่างไรก็ตาม หากเป็นการจัดทำโปสเตอร์หรือสติ๊กเกอร์แจกถือว่าการต้องห้ามตามที่บัญญัติใน (๑)

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๐ ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัคร หรือการ ชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(๒) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม แก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์ หรือสถาบันอื่นใด

(๓) ทำการโฆษณาหาเสียงด้วยการจัดให้มีหรสพหรือการรื่นเริงต่าง ๆ

(๔) เลี้ยงหรือรับจะจัดเลี้ยงผู้ใด

(๕) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม ใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิด ในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

ความใน (๓) มิให้ใช้บังคับกับผู้สมัครที่ใช้ความรู้ความสามารถทางศิลปะของตนหาเสียงให้แก่ตนเองโดยไม่ใช้อุปกรณ์ในการแสดงหรสพ

การชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิให้ถือว่าเป็นการใส่ร้ายด้วยความเท็จ หรือจงใจให้เข้าใจผิดในคะแนนนิยมของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง”

มาตรา ๗๑

“มาตรา ๗๑ ห้ามมิให้ผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดเรียกรับหรือรับทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองอื่น ในการเลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๗๑ เป็นดังนี้ “ห้ามมิให้ผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดเรียกหรือรับทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อลงสมัครหรือส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ลงสมัครหรือไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๗๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๑ ห้ามมิให้ผู้ใดหรือพรรคการเมืองใดเรียกหรือรับทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใด เพื่อลงสมัครหรือส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือไม่ลงสมัครหรือไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้สมัครอื่นหรือพรรคการเมืองอื่นในการเลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม”

มาตรา ๗๒

“มาตรา ๗๒ ห้ามมิให้ผู้สมัครผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งเพื่อการเลือกตั้ง หรือนำกลับมาจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง หรือนำกลับมาจากที่เลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ

ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง เพื่อจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเลือก หรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การที่หน่วยงานของรัฐจัดยานพาหนะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงต้องบัญญัติความในวรรคสอง

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งเป็นบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำการใดๆ ที่มีลักษณะเป็นการจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้งเพื่อการเลือกตั้ง หรือนำกลับมาจากที่เลือกตั้ง หรือจัดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปยังที่เลือกตั้ง หรือนำกลับมาจากที่เลือกตั้งโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะหรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ ส่วนบทบัญญัติในวรรคสองเป็นบทยกเว้นให้บุคคลอื่นที่มีใช้ผู้สมัครสามารถดำเนินการได้ แต่จะต้องไม่กระทำการในลักษณะเป็นการจูงใจหรือควบคุมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปลงคะแนนเลือกหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๓

“มาตรา ๗๓ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้มีสัญชาติไทยเข้ามีส่วนช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์แห่งการเลือกตั้งโดยประการที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองใด ทั้งนี้ เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการช่วยราชการหรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริตของผู้นั้น”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๔

“มาตรา ๗๔ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

การใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง โดยมีได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ในการนี้ ให้คณะกรรมการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติการณ์อันอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดพ้นจากหน้าที่เป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ ในเขตเลือกตั้งหรือนอกเขตเลือกตั้ง หรือห้ามเข้าเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่งได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๗๔ เป็นบทบัญญัติเดียวกับที่เคยบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

นายวรชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ สอบถามว่า ความว่า “ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ” ในวรรคหนึ่ง หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่ถือว่าเป็นการต้องห้ามตามที่บัญญัติในวรรคหนึ่งใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่กระทำการโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่การกระทำนั้นอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดก็ได้ เช่น กรณีพบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำทุจริตการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องจับกุมผู้สมัครซึ่งถือว่าเป็นการกระทำตามหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่การกระทำนั้นมีลักษณะที่เป็นโทษแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคสาม ควรบัญญัติให้กรรมการการเลือกตั้งคนเดียวมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดได้ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ที่บัญญัติว่า “(๓) เมื่อพบการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ถ้าการนั้นเป็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำจังหวัด บันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็น หรือในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จะสั่งให้

ระับหรือยับยั้งการดำเนินการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตเลือกตั้งที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๗๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๔ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

การใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง โดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ แม้ว่าการกระทำจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการหรือกรรมการที่พบเห็น มีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด **ในกรณีที่ ให้คณะกรรมการสั่งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีส่วนได้เสียของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติการณ์อันอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดพ้นจากหน้าที่เป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ ในเขตเลือกตั้งหรือนอกเขตเลือกตั้ง หรือห้ามเข้าเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่งได้**

ในกรณีตามวรรคสาม ให้คณะกรรมการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติการณ์อันอาจเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดพ้นจากหน้าที่เป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ ในเขตเลือกตั้งหรือนอกเขตเลือกตั้ง หรือห้ามเข้าเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่งได้”

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ สอนถามว่า กรณีผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติการณ์ใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดพ้นจากหน้าที่เป็นการชั่วคราว หรือสั่งให้ประจำกระทรวง ทบวง กรม ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอนั้น ความว่า “ศาลากลางจังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ” ในวรรคสี่ที่เพิ่มขึ้นใหม่ มีความหมายอย่างไร

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๗๔ เป็นบทบัญญัติลักษณะเดียวกับที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๕

“มาตรา ๗๕ ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใดแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง นับตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดจึงบัญญัติความว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใดแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง”

นายสุพจน์ ไข่มุกต์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า กรณีบุคคลที่อยู่นอกราชอาณาจักรกระทำการด้วยวิธีการใดๆ ที่มีลักษณะเป็นการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เช่น การโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น จะถือว่าเป็นการต้องห้ามตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๗๕ หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีบุคคลใดไม่ว่าจะอยู่นอกราชอาณาจักรหรือในราชอาณาจักรก็ตาม หากมีการกระทำที่มีลักษณะเป็นการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนับตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนร่างมาตรา ๗๕

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๗๕ จะบัญญัติถ้อยคำที่แตกต่างจากที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘ ที่บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด นับตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๗๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๕ ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใดไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง นับตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๗๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๕ ห้ามมิให้ผู้ใดทำการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการใดไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมือง นับตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนสิ้นสุดวันเลือกตั้ง”

มาตรา ๗๖

“มาตรา ๗๖ เพื่อให้การหาเสียงเลือกตั้งเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ให้คณะกรรมการกำหนดลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครและพรรคการเมือง

ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองจะมีผู้ช่วยหาเสียงก็ได้ แต่ต้องไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด และต้องแจ้งให้สำนักงานทราบรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ช่วยหาเสียง หน้าที่ และค่าตอบแทนผู้ช่วยหาเสียง ทั้งนี้ ตามรายการและวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองจัดทำโลโก้หรือข้อความที่มีลักษณะเป็นการหาเสียงเลือกตั้ง หากมีผู้ที่นำโลโก้หรือข้อความดังกล่าวไปโพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ จะอยู่ในบังคับตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๗๖ ด้วยหรือไม่

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า จำนวนผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้งตามที่บัญญัติในวรรคสองหมายถึงเฉพาะผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้งที่มีลักษณะ

เป็นการจ้างแรงงานเพื่อดำเนินการแจกเอกสารหาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น ไม่รวมถึงกรณีผู้ที่นำโลโก้หรือข้อความดังกล่าวไปโพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์ด้วย

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า รูปแบบวิธีการหาเสียงเลือกตั้งในอนาคตจะมีวิธีการที่เปลี่ยนแปลงไปจากวิธีการหาเสียงเลือกตั้งในอดีต เช่น การผลิตสื่อโซเชียลมีเดียเพื่อนำไปเผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายในการจัดจ้างเพื่อจัดทำสื่อดังกล่าว เป็นต้น กรณีเช่นว่านี้จะถูกนำมารวมเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่มีการจ้างให้ผลิตสื่อโซเชียลมีเดีย หรือการจัดพิมพ์เอกสารเพื่อใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองมีหน้าที่ต้องแจ้งรายละเอียดค่าใช้จ่ายให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบด้วย ส่วนประชาชนทั่วไปที่นำสื่อโซเชียลมีเดีย หรือโลโก้ หรือที่เกี่ยวกับข้อความการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองไปโพสต์ในสื่อสังคมออนไลน์นั้น เป็นความสมัครใจเฉพาะบุคคล

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ สอบถามว่า จะเหมาะสมหรือไม่หากเพิ่มบทบัญญัติโดยมีสาระสำคัญว่า ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองมีหน้าที่แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ช่วยหาเสียงเลือกตั้งที่ดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งผ่านทางระบบสื่อสังคมออนไลน์ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๖๗ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้บัญญัติรองรับไว้แล้ว โดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการหาเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ กล่าวว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองไว้แล้ว แต่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นการควบคุมค่าใช้จ่ายสำหรับกรณีการณรงค์เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ลงคะแนนเลือกผู้สมัครคนใดไว้ด้วย

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีห้ามมิให้พรรคการเมืองรับเงินบริจาคจากบุคคลที่ไม่ใช่ผู้มีสิทธิชาวไทย บัญญัติไว้ในร่างมาตราใด

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๗๓ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิได้มีสิทธิชาวไทยเข้ามีส่วนช่วยเหลือในการหาเสียงเลือกตั้งหรือกระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์แห่งการเลือกตั้งโดยประการที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ทั้งนี้ เว้นแต่การกระทำนั้นเป็นการช่วยราชการหรือเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริตของผู้นั้น”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๗

“มาตรา ๗๗ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่สนับสนุนการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้สมัครและพรรคการเมือง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ในการนี้ คณะกรรมการจะขอให้หน่วยงานอื่นของรัฐเป็นผู้ดำเนินการสนับสนุนด้วยก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๘

“มาตรา ๗๘ ให้เป็นหน้าที่ของพนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง ที่จะต้องตรวจสอบดูแล การดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ในกรณีที่พบเห็นการกระทำใดมิได้เป็นไปตาม มาตรา ๗๖ และมาตรา ๗๗ ต้องรายงานให้คณะกรรมการทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป โดยทันที

พนักงานหรือลูกจ้างของสำนักงาน หรือเจ้าพนักงานตำรวจซึ่งมีหน้าที่ตามวรรคหนึ่งผู้ใดไม่รายงานให้ คณะกรรมการทราบโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดทางวินัย และให้คณะกรรมการ ส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจแก่ผู้นั้นโดยเร็ว และแจ้งผลให้ คณะกรรมการทราบด้วย ในกรณีที่ผู้ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ตรวจการเลือกตั้ง ให้ถือว่าละทิ้ง หน้าที่หรือไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๙

“มาตรา ๗๙ ให้ผู้สมัคร พรรคการเมืองหรือผู้ใดปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ได้เฉพาะในสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องมีขนาดและจำนวนไม่เกินที่คณะกรรมการกำหนด โดยการกำหนดดังกล่าวให้ปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดสถานที่ ปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างไร

นายสมเกียรติ รุ่งเรือง ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาการปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งภายในบริเวณสถานที่ราชการ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประสานงานไปยังหน่วยงานของรัฐเพื่อให้เป็นผู้กำหนดจุดปิดประกาศหรือติด แผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า บทบัญญัติในร่างมาตรานี้กำหนดเงื่อนไขเฉพาะ ขนาดและจำนวนของแผ่นประกาศหรือแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับ ประเภทหรือชนิดของประกาศหรือแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ดังนั้น หากผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองขอปิดประกาศหรือติดแผ่นป้ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งแบบอิเล็กทรอนิกส์ ในร่างมาตรานี้ จำเป็นต้องมีบทบัญญัติเพื่อรองรับไว้ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองนำข้อความหาเสียง เลือกตั้งแสดงบนป้ายไฟวิ่งของส่วนราชการ สามารถกระทำได้หรือไม่

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า จากประสบการณ์ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านมา ยังไม่พบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองแสดงข้อความหาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ป้ายไฟวิ่งแต่อย่างใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีการหาเสียงเลือกตั้งโดยใช้ป้ายไฟวิ่งในสถานที่ต่างๆ เช่น ห้างสรรพสินค้า หรือบนรถไฟฟ้า เป็นต้น ไม่สามารถกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองหาเสียงด้วยวิธีการดังกล่าวไว้ในกฎหมายได้ แต่ควรกำหนดให้นำค่าใช้จ่ายในการดำเนินการมารวมเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งทั้งหมด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๙ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๙ การลงคะแนนเลือกตั้ง

“ส่วนที่ ๙

การลงคะแนนเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๙ การลงคะแนนเลือกตั้ง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๐

“มาตรา ๘๐ การลงคะแนนเลือกตั้งให้กระทำได้โดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง

คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นก็ได้ หากการลงคะแนนโดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ไม่น้อยกว่าและสะดวกกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า และวิธีการนั้นเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับ

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นวรรคสี่ของร่างมาตรา ๘๐ ดังนี้ “ในกรณีที่คณะกรรมการกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นที่มีใช้การลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง มิให้นำความในมาตรา ๘๗ มาตรา ... มาใช้บังคับ” เพื่อให้สอดคล้องกับความในร่างมาตรา ๘๗ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และหากมีร่างมาตราอื่นๆ ที่จะต้องนำมากำหนดยกเว้นไว้จะต้องนำมากำหนดให้ครบถ้วน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๘๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๐ การลงคะแนนเลือกตั้งให้กระทำได้โดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง

คณะกรรมการอาจกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นก็ได้ หากการลงคะแนนโดยวิธีนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งได้ไม่น้อยกว่าและสะดวกกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งและมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า และวิธีการนั้นเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับ

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นที่มีการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง มิให้นำความในมาตรา ๘๗ มาตรา ... มาใช้บังคับ

มาตรา ๘๑

“มาตรา ๘๑ หีบบัตรและบัตรเลือกตั้งให้มีลักษณะตามที่คณะกรรมการกำหนด ในการกำหนดเกี่ยวกับหีบบัตรต้องกำหนดให้สามารถใช้หีบบัตรเดิมได้ด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๒

“มาตรา ๘๒ ในวันเลือกตั้งให้เปิดการลงคะแนนเลือกตั้งตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ กำหนดให้ปิดการลงคะแนนออกเสียงในเวลาใด

นายสมเกียรติ รวิเหล็ก ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ในวันออกเสียงให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... สอบถามว่า ระยะเวลาในการลงคะแนนเลือกตั้งที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ เป็นบทบัญญัติที่เสนอโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งใช่หรือไม่

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า ระยะเวลาในการลงคะแนนเลือกตั้งตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกาตามที่บัญญัติในร่างมาตรานี้ เสนอโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๓

“มาตรา ๘๓ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนับจำนวนบัตรเลือกตั้งทั้งหมดของหน่วยเลือกตั้งนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรเลือกตั้งไว้ในที่เปิดเผย และเมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเปิดหีบบัตรเลือกตั้งในที่เปิดเผย แสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งนั้นเห็นว่าหีบบัตรเลือกตั้งเป็นหีบเปล่า และให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด แล้วให้ทำการบันทึกการดำเนินการดังกล่าว โดยให้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่เลือกตั้งในขณะนั้นลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ณ ที่เลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๔

“มาตรา ๘๔ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งนำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

บัตรประจำตัวประชาชนแม้จะหมดอายุแล้วก็ให้สามารถใช้ในการแสดงตนตามวรรคหนึ่งได้
ขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบการแสดงตนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งนำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง มอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปลงคะแนนเลือกตั้ง”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... สอบถามว่า ความในร่างมาตรา ๘๔ ใช้บังคับกับการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งทั่วไปด้วยหรือไม่

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๘๔ ใช้บังคับกับการลงคะแนนเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งทั่วไปด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๘๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๔ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งนำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง มอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปลงคะแนนเลือกตั้ง

บัตรประจำตัวประชาชนแม้จะหมดอายุแล้วก็ให้สามารถใช้ในการแสดงตนตามวรรคหนึ่งได้
ขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบการแสดงตนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๘๕

“มาตรา ๘๕ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งใดให้ลงคะแนนเลือกตั้งได้ ณ ที่เลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น และให้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งได้เพียงแห่งเดียว”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๖

“มาตรา ๘๖ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน สามารถลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ โดยให้ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบันทึกการลงคะแนนของผู้นั้นไว้ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในทางปฏิบัติกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกันและได้มีการลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ปฏิบัติหน้าที่แล้ว จะต้องแจ้งไปยังหน่วยเลือกตั้งที่ผู้นั้นมีสิทธิเลือกตั้งด้วยหรือไม่

นายสมเกียรติ รวิเหล็ก ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะบันทึกในสมุดเหตุการณ์ประจำหน่วยเลือกตั้งและเพิ่มชื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งนั้นต่อท้ายบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น ส่วนวิธีการให้หน่วยเลือกตั้งที่ผู้นั้นมีสิทธิเลือกตั้งทราบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งว่าได้มีการใช้สิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งอื่นไปแล้วนั้น อาจกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแจ้งให้หน่วยเลือกตั้งที่ผู้นั้นมีสิทธิเลือกตั้งทราบด้วย

ประธานกรรมการสอบถามว่า คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งที่ผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน จะทราบได้อย่างไรว่าผู้ที่ได้ใช้สิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งแล้ว

นายสมเกียรติ รวิเหล็ก ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจะทราบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกันได้ลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งหลังจากที่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งส่งวัสดุอุปกรณ์และบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งคืนให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ซึ่งจะมีการตรวจสอบโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งว่ามีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้มีการใช้สิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนปฏิบัติหน้าที่หรือในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๘๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๖ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน สามารถลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตน

ต้องปฏิบัติหน้าที่ โดยให้ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบันทึกการลงคะแนนของผู้นั้นไว้และแจ้งให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทราบ ทั้งนี้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง สอบถามว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๑๐๒ กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าได้ จะเหมาะสมหรือไม่หากนำเหตุดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๘๖ เพื่อให้เป็นดุลพินิจของบุคคลดังกล่าวว่าจะใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าหรือจะใช้สิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๘๖ ใช้บังคับกับผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ผู้นั้นมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้นั้นจะต้องใช้สิทธิในหน่วยเลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในเลือกตั้งเท่านั้นไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าได้ แต่หากเป็นกรณีที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งอื่นนอกเขตเลือกตั้งที่ผู้นั้นมีสิทธิเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งผู้นั้นจะต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๑๐๒

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๘๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๖ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งอื่นที่อยู่นอกหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งเดียวกัน สามารถลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ โดยให้ประธานกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งบันทึกการลงคะแนนของผู้นั้นไว้และแจ้งให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งทราบ ทั้งนี้ ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๘๗

“มาตรา ๘๗ การลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ทำเครื่องหมายกากบาทลงในช่องทำเครื่องหมายของหมายเลขผู้สมัครในบัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งประสงค์จะลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมาย “ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นวรรคสอง ดังนี้ “ในกรณีที่คณะกรรมการกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นที่ไม่ใช่การลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการกำหนดวิธีการลงคะแนนให้สอดคล้องกันด้วย” เพื่อรองรับวิธีการเลือกตั้งด้วยวิธีอื่นซึ่งไม่ใช่การทำเครื่องหมายกากบาทในบัตรเลือกตั้ง เช่น การกดหมายเลขผู้สมัคร เป็นต้น

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... สอบถามว่า “ให้คณะกรรมการกำหนดวิธีการลงคะแนนให้สอดคล้องกันด้วย” ในวรรคสองที่เพิ่มขึ้นใหม่ หมายความว่าอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า หมายความว่า “ให้คณะกรรมการกำหนดวิธีการลงคะแนนให้สอดคล้องกันด้วย” ในวรรคสองที่เพิ่มขึ้นใหม่ หมายความว่า ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวิธีการลงคะแนนให้สอดคล้องกับการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นที่ไม่ใช่การลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง ดังนั้น เสนอแก้ไขความในวรรคสองที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้ “ในกรณีที่คณะกรรมการกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่น

ที่มีใช้การลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการกำหนดวิธีการลงคะแนนด้วย ในกรณีเช่นว่านั้นมีให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับการลงคะแนนเลือกตั้ง”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่าหลักการในเรื่องการกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๘๐ วรรคสอง ซึ่งจะต้องมีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่าการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยบัตรเลือกตั้งนั้น ในทางปฏิบัติจะมีเพียงการลงคะแนนผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตเพียงวิธีการเดียวที่จะทำให้มีค่าใช้จ่ายที่น้อยกว่า แต่หากกำหนดให้ใช้วิธีการลงคะแนนด้วยเครื่องลงคะแนนแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าการลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้งจะไม่สามารถนำมาใช้ได้เพราะไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๘๐ วรรคสอง

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า บทบัญญัติในวรรคสองที่เพิ่มขึ้นใหม่เป็นการกำหนดหลักการเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจกำหนดวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยวิธีการอื่นที่หมายรวมถึงวิธีการออกเสียงเลือกตั้งที่ไม่เลือกผู้สมัครคนใดด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครรายใดก็เป็นการลงคะแนนเลือกตั้งรูปแบบหนึ่ง

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่าความในร่างมาตรา ๘๐ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการเลือกตั้งด้วยวิธีอื่นนอกจากการลงคะแนนเลือกตั้งในบัตรเลือกตั้งได้ แต่ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดโทษไว้เฉพาะการกระทำความผิดเกี่ยวกับบัตรเลือกตั้งเท่านั้น ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงควรแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลงคะแนนด้วยวิธีอื่นไว้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะนำประเด็นดังกล่าวขึ้นมาพิจารณาเมื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่าความในวรรคสองของร่างมาตรานี้ที่เพิ่มขึ้นใหม่อาจซ้ำซ้อนกับความในวรรคสามของร่างมาตรา ๘๐ ที่กำหนดให้หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยวิธีอื่นให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากตัดความในวรรคสองที่เพิ่มขึ้นใหม่ออกทั้งหมดจะทำให้การลงคะแนนเลือกตั้งด้วยวิธีอื่นต้องลงคะแนนด้วยการทำเครื่องหมายกากบาทตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า บทบัญญัติในส่วนที่ ๙ การลงคะแนนเลือกตั้ง และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับบัตรเลือกตั้งในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ จะกำหนดรองรับไว้เฉพาะการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยบัตรเลือกตั้งเท่านั้น หากจะเพิ่มความเป็นวรรคสองของร่างมาตรานี้ก็อาจจะต้องเพิ่มความเป็นลักษณะเดียวกันในร่างมาตราที่เกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้ง และบัตรเลือกตั้ง

ประธานกรรมการเสนอตัดความในวรรคสองที่เพิ่มขึ้นใหม่ออกทั้งหมด และเพิ่มความเป็นวรรคสี่ของร่างมาตรา ๘๐ ดังนี้ “ในกรณีที่คณะกรรมการกำหนดให้มีการลงคะแนนเลือกตั้งโดยวิธีอื่นที่มีใช้การ

ลงคะแนนด้วยบัตรเลือกตั้ง มิให้นำความในมาตรา ๘๗ มาตรา ... มาใช้บังคับ” ทั้งนี้ หากมีร่างมาตราอื่น ๆ ที่จะต้องนำมากำหนดยกเว้นไว้ในวรรคสี่ของร่างมาตรา ๘๐ ต้องนำมากำหนดให้ครบถ้วน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๘๘

“มาตรา ๘๘ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนเลือกตั้งภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง เว้นแต่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเห็นว่าลักษณะทางกายภาพทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจเป็นผู้กระทำแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของบุคคลนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่เลือกตั้งสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ เป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้นได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

การอำนวยความสะดวกและการลงคะแนนเลือกตั้งแทนตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งการอำนวยความสะดวกโดยการจัดที่เลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่า การกำหนดให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจเป็นผู้ลงคะแนนเลือกตั้งแทนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีลักษณะทางกายภาพซึ่งทำให้ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้เอง อาจทำให้เกิดปัญหาในการตีความได้ว่ากรณีดังกล่าวเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงและลับหรือไม่ ในการลงคะแนนเลือกตั้งของบางประเทศจะกำหนดให้บุคคลอื่นลงคะแนนเลือกตั้งแทนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่สามารถลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเองได้ โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องลงลายมือชื่อไว้ว่าตนเป็นผู้ลงคะแนนแทนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และกรณีดังกล่าวก็ไม่มีปัญหาในการตีความว่าการลงคะแนนเลือกตั้งเช่นนั้นเป็นการลงคะแนนโดยตรงและลับหรือไม่

ประธานกรรมการสอบถามว่า ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการกำหนดให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจเป็นผู้ลงคะแนนเลือกตั้งแทนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีลักษณะทางกายภาพซึ่งทำให้ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้เองไว้ด้วยหรือไม่

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ชี้แจงว่า ความในมาตรา ๖๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่ได้กำหนดให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจเป็นผู้ลงคะแนนเลือกตั้งแทนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีลักษณะทางกายภาพซึ่งทำให้ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้ง

ได้เองไว้ด้วย โดยกำหนดไว้เพียงว่า เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือผู้สูงอายุในการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งของคนพิการหรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนเลือกตั้งภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้คนพิการหรือผู้สูงอายุได้ลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง ทั้งนี้ การอำนวยความสะดวกนั้นต้องเป็นไปเพื่อให้มีการลงคะแนนเสียงโดยตรงและลับด้วย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ความในส่วนท้ายของวรรคหนึ่ง ความว่า “เว้นแต่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเห็นว่าลักษณะทางกายภาพทำให้บุคคลนั้นไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจเป็นผู้กระทำแทนโดยความยินยอมและปฏิบัติตามเจตนาของบุคคลนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงและลับ” คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอให้เพิ่มขึ้นใหม่ โดยเทียบเคียงมาจากความในมาตรา ๓๙ ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจลงคะแนนเลือกตั้งแทนตามเจตนาของผู้พิการหรือทุพพลภาพซึ่งไม่สามารถลงคะแนนเลือกตั้งได้เอง

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า เจตนารมณ์ของร่างมาตรานี้มุ่งหมายที่จะอำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่ไม่สามารถลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเองเป็นสำคัญ และการล่วงรู้การลงคะแนนเลือกตั้งของบุคคลอื่นที่ลงคะแนนเลือกตั้งแทนก็เป็นไปตามเจตนาของผู้ที่ไม่สามารถลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเองได้ และไม่ได้มีผลกระทบต่อการศึกษาเลือกตั้งแต่อย่างใด ส่วนความในวรรคสองที่กำหนดให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุต้องลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดขึ้นเป็นพิเศษ อาจเป็นการสร้างภาระเกินความจำเป็น

ประธานกรรมการสอบถามว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการกำหนดบทบัญญัติในลักษณะเดียวกับความในวรรคสองของร่างมาตรานี้หรือไม่อย่างไร

นายสมเกียรติ รุ่งเรือง ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ไม่มีบทบัญญัติในลักษณะเดียวกับความในวรรคสองของร่างมาตรานี้ โดยความในวรรคสองของร่างมาตรานี้เทียบเคียงมาจากความในมาตรา ๖๘ ของพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๙

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า การให้บุคคลอื่นลงคะแนนเลือกตั้งแทนไม่ถือว่าการลงคะแนนเลือกตั้งดังกล่าวเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงและลับ จึงควรตัดความว่า “ ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงและลับ” ในวรรคหนึ่งออก

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากจะกำหนดให้บุคคลอื่นลงคะแนนเลือกตั้งแทนผู้ที่ไม่สามารถลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเองได้ก็จะต้องคงความว่า “ ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงและลับ” ในวรรคหนึ่งไว้ตามเดิม หากการกำหนดให้บุคคลอื่นลงคะแนนเลือกตั้งแทนอาจทำให้เกิดปัญหาในการตีความว่าการลงคะแนนเลือกตั้งดังกล่าวเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงและลับหรือไม่ ก็ไม่ควรกำหนดให้บุคคลอื่นลงคะแนนเลือกตั้งแทนได้ จึงเสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้ “เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนเลือกตั้งภายใต้การกำกับ

ดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง **เว้นแต่คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเห็นว่ามีลักษณะทางสภาพที่ไม่ให้บุคคลนั้นไปลงคะแนนที่เครื่องลงคะแนนเลือกตั้งได้ ให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้ความไว้เป็นผู้นับคะแนนแทน โดยควรมีบันทึกชื่อและเลขประจำบัตรประชาชนของบุคคลนั้น ทั้งนี้ ไม่ถือว่าเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งโดยอ้อมเลย**

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ สอบถามว่า การกำหนดให้มีการจัดหน่วยเลือกตั้งพิเศษสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุโดยเฉพาะในทุกเขตเลือกตั้งจะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้มีการจัดหน่วยเลือกตั้งพิเศษสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุโดยเฉพาะในทุกเขตเลือกตั้งจะทำให้ต้องใช้งบประมาณและบุคลากรเพิ่มมากขึ้น และการกำหนดให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุลงทะเบียนเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดหน่วยเลือกตั้งพิเศษอาจเป็นการสร้างภาระแก่บุคคลดังกล่าวมากเกินไป

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... สอบถามว่า คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุเดินทางมาลงคะแนนเลือกตั้งในวันเลือกตั้งทั่วไปโดยไม่ได้ลงทะเบียนตามความในวรรคสองได้หรือไม่

นางสาวสง่า ทาทอง ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า กรณีที่ไม่ได้มีการลงทะเบียนตามความในวรรคสอง คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุสามารถไปใช้สิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนเองมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ กรณีที่มีการลงทะเบียนตามความในวรรคสองตั้งแต่หนึ่งร้อยคนขึ้นไปจะมีการจัดหน่วยเลือกตั้งให้ผู้ลงทะเบียนลงคะแนนเลือกตั้งโดยเฉพาะ ซึ่งหน่วยเลือกตั้งดังกล่าวจะมีการจัดเครื่องมือและอุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมด้วย ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีการจัดหน่วยเลือกตั้งพิเศษให้กับผู้สูงอายุที่พักอยู่ที่บ้านพักคนชราบางแค ๑ และบ้านพักคนชราบางแค ๒

นายสมเกียรติ รุ่งเรือง ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ในทางปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะให้ผู้ดูแลคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุเป็นผู้รับมอบอำนาจมาลงทะเบียนตามความในวรรคสองต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง หรือดำเนินการผ่านระบบอินเทอร์เน็ต กรณีที่ต้องจัดหน่วยเลือกตั้งพิเศษก็จะมีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งไว้ในหน่วยเลือกตั้งอย่างเหมาะสมด้วย ทั้งนี้การจัดลงทะเบียนให้กับผู้สูงอายุที่พักอยู่ที่บ้านพักคนชราบางแค ๑ และบ้านพักคนชราบางแค ๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการให้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตเลือกตั้งไปพร้อมกันด้วย เพราะส่วนใหญ่ผู้สูงอายุที่อยู่ในบ้านพักคนชราดังกล่าวจะมีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเลือกตั้ง

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า อาจกำหนดให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับครอบครัวตามปกติแจ้งขอใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งตามความในวรรคสองไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้โดยสะดวกด้วย

นายสมเกียรติ รุ่งเรือง ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า ที่ผ่านมาก่อนการเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะดำเนินการสำรวจว่าในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ มีผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุจำนวนเท่าใด เพื่อจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเลือกตั้งให้พร้อม โดยจะมีการจัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ดังกล่าวไว้ในหน่วยเลือกตั้งปกติ และหน่วยเลือกตั้งที่จัดตั้งขึ้นพิเศษด้วย

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ กล่าวว่า ความในวรรคสองไม่ควรกำหนดให้ต้องมีการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะอาจไม่สะดวกกับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ โดยการขอใช้สิทธิเลือกตั้งตามความในวรรคสองควรกำหนดให้สามารถดำเนินการได้โดยสะดวก

นายสมเกียรติ รุ่งเหลือง ผู้อำนวยการฝ่ายจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ๑ ชี้แจงว่า เหตุที่ความในวรรคสองกำหนดให้ต้องลงทะเบียน ก็เพื่อให้สอดคล้องกับการลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะประสานงานกับผู้ดูแลผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุให้มาดำเนินการลงทะเบียนแทนอยู่แล้ว

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่เลือกตั้งสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ เป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้นได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน การลงทะเบียนดังกล่าวให้เป็นไปตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้ลงทะเบียนด้วย”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๘๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๘ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพ ผู้สูงอายุ ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการลงคะแนนเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการลงคะแนนเลือกตั้งภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว ต้องให้บุคคลนั้นได้ลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง เว้นแต่กรณีที่บรรดาพรรคการเมืองหรือพรรคการเมืองเดียวได้ให้บุคคลหรือบุคคลที่ไว้พระนามเป็นผู้รับใช้แทนตนโดยสมัครใจของตนและเป็นไปตามวิธีของพรรคของตน บุคคลนั้น ทั้งนี้ให้ถือเป็นพรรคของตนเลือกตั้งโดยพรรคและด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่เลือกตั้งสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ เป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้นได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน การลงทะเบียนดังกล่าวให้เป็นไปตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้ลงทะเบียนด้วย

การอำนวยความสะดวกและการลงคะแนนเลือกตั้งแทนตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งการอำนวยความสะดวกโดยการจัดที่เลือกตั้งเป็นกรณีพิเศษและการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

มาตรา ๘๙

“มาตรา ๘๙ เมื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทำเครื่องหมายกากบาทลงในบัตรเลือกตั้งแล้ว ให้พับบัตรเลือกตั้งเพื่อมิให้ผู้อื่นทราบว่าจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครผู้ใดหรือลงคะแนนไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด แล้วให้นำบัตรเลือกตั้งนั้นใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งด้วยตนเองต่อหน้ากรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

ให้นำความในมาตรา ๘๘ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับกรณีการนำบัตรเลือกตั้งใส่ลงในหีบบัตรเลือกตั้งแทนคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ โดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการมอบหมายให้คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง นำร่างมาตรา ๘๙ ไปกำหนดเป็นข้อยกเว้นในร่างมาตรา ๘๐ วรคดี

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙๐

“มาตรา ๙๐ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น พยายามลงคะแนนเลือกตั้ง หรือลงคะแนนเลือกตั้ง โดยแสดงบัตรประจำตัวประชาชน หรือหลักฐานอื่นที่มีได้มิไว้สำหรับตนหรือที่ปลอมแปลงขึ้นต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อลงคะแนนเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

-ไม่มี-

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๙๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙๑

“มาตรา ๙๑ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรเลือกตั้งตามมาตรา ๘๑ ลงคะแนนเลือกตั้ง หรือใช้บัตรเลือกตั้งที่มีใช้บัตรเลือกตั้งที่ตนได้รับมาจากการแสดงตนตามมาตรา ๘๔ ลงคะแนนเลือกตั้ง

ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งออกไปจากที่เลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญอาจเพิ่มบทบัญญัติเรื่องการห้ามมิให้ดำเนินการใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยวิธีอื่นด้วย

นายอัษฎกร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การเพิ่มบทบัญญัติเรื่องการห้ามมิให้ดำเนินการใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยวิธีอื่นในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ดำเนินการได้ค่อนข้างยาก เพราะปัจจุบันไม่ทราบว่าในอนาคตจะมีการลงคะแนนเลือกตั้งด้วยวิธีใดบ้าง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง สอบถามว่า ความในร่างมาตรานี้ควรเพิ่มเรื่องการห้ามใช้บัตรเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งอื่นลงคะแนนเลือกตั้งด้วยหรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. .... กล่าวว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องใช้บัตรเลือกตั้งที่ได้รับมาตามความในร่างมาตรา ๘๔ ลงคะแนนเลือกตั้งเท่านั้น จะใช้บัตรเลือกตั้งอื่นที่ไม่ได้รับมาตามร่างมาตรา ๘๔ ลงคะแนนเลือกตั้งไม่ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๘๔ ยังไม่ได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งรับบัตรเลือกตั้งเพื่อนำมาลงคะแนนเลือกตั้งจากกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง

นายธนาววัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๘๔ ควรแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการรับสมัครเลือกตั้งไว้ด้วย

นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งแจ้งว่า ความในมาตรา ๖๔ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดไว้ว่า เมื่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตรวจสอบชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้วให้อ่านชื่อตัวและชื่อสกุลของผู้นั้นดัง ๆ ถ้าไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือผู้ใดหักท้วง ให้หมายเหตุไว้ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และให้จดหมายเลขของบัตรและชื่อหน่วยงานของรัฐที่ออกบัตร แล้วให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พร้อมทั้งให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจดลำดับที่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ต้นฉบับบัตรเลือกตั้ง และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือที่ต้นฉบับบัตรเลือกตั้งเป็นหลักฐานตามวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปลงคะแนนเลือกตั้ง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนเลือกตั้ง ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งนำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและมีหมายเลขประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรไปแสดงตนต่อกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง แล้วให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งมอบบัตรเลือกตั้งให้แก่ผู้นั้นเพื่อไปลงคะแนนเลือกตั้ง”

นอกจากนี้ ความในร่างมาตรา ๘๑ เป็นเรื่องลักษณะของบัตรเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดเท่านั้น ซึ่งการกำหนดห้ามผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้บัตรเลือกตั้งตามร่างมาตรา ๘๑ อาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะเป็นไปได้ยากที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะตรวจสอบได้ว่าบัตรเลือกตั้งที่ได้ตนรับมามีลักษณะตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดหรือไม่ จึงเสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่งในร่างมาตรา ๘๑ เป็นดังนี้ “ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรเลือกตั้ง **ตามวรรค ๘๑ ลงคะแนนเลือกตั้ง หรือใช้บัตรเลือกตั้งที่มีใช้บัตรเลือกตั้งที่ตนได้รับตามวรรคสามลงตน**ตามมาตรา ๘๔ ลงคะแนนเลือกตั้ง”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๘๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘๑ ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรเลือกตั้ง **ตามวรรค ๘๑ ลงคะแนนเลือกตั้ง หรือใช้บัตรเลือกตั้งที่มีใช้บัตรเลือกตั้งที่ตนได้รับตามวรรคสามลงตน**ตามมาตรา ๘๔ ลงคะแนนเลือกตั้ง

ห้ามมิให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ใดนำบัตรเลือกตั้งออกไปจากที่เลือกตั้ง”

จากนั้น นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รายงานความคืบหน้าในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ของคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังนี้

๑. คณะกรรมการกฤษฎีกาคณะพิเศษเห็นว่า มาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกัน

เพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามความใน มาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญ มีการกำหนดไว้แล้วในร่างมาตรา ๓๒ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงมีความเห็นร่วมกันว่า ควรคงความในร่างมาตรา ๓๒ ไว้ตามเดิม โดยไม่จำเป็นต้องนำบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติการส่งเสริมและคุ้มครองประชาชนในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. .... ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเสนอ มาพิจารณากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... อีก แต่ควรแก้ไขเพิ่มเติมหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ว่ามีการกำหนดมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... นี้แล้ว

๒. ในส่วนบทบัญญัติในหมวด ๖ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้นำไปประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล พ.ศ. .... ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติให้สอดคล้องกัน และจะนำมาให้ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาในสัปดาห์ถัดไป

นอกจากนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในร่างมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง เพื่อให้เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายสามารถแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นได้ โดยเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในส่วนต้นของร่างมาตรา ๔๘ เป็นดังนี้ “ในทบทไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช./ ทบทยี่ห้อที่มีกรกล่าวหาให้เลขาธิการหรือผู้ที่เลขาธิการมอบหมายตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นตามคำกล่าวหาดังกล่าว”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๔๘ กำหนดขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถดำเนินการได้รวดเร็วขึ้น จึงกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายตรวจสอบคำกล่าวหาว่ามีข้อมูลหรือรายละเอียดไม่เพียงพอที่จะดำเนินการต่อไป หรือความผิดที่กล่าวหาไม่ได้อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นเรื่องที่ห้ามไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณาตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ (๑) หรือไม่แล้วให้เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อพิจารณาไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณา ซึ่งกรณีดังกล่าวเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่จำเป็นต้องรวบรวมพยานหลักฐานด้วยตนเองแต่อย่างใด เพราะในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... กำหนดไว้แล้วว่าคำกล่าวหาจะต้องมีหลักฐานตามสมควร

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๕๑ โดยให้ลดจำนวนกรรมการ ป.ป.ช. ในคณะกรรมการไต่สวนตามความในร่างมาตรา ๕๑ ลงเหลือสองคน เพราะการกำหนดให้คณะกรรมการไต่สวนต้องประกอบด้วยกรรมการ ป.ป.ช. ไม่น้อยกว่าสามคน อาจทำให้การดำเนินการไม่เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ส่วนการไต่สวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง อาจกำหนดให้ดำเนินการไต่สวนโดยกรรมการ ป.ป.ช. จำนวนไม่น้อยกว่าสามคนตามเดิมก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การไต่สวนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบอย่างกว้างขวางทุกกรณี คณะกรรมการไต่สวนตามความในร่างมาตรา ๕๑ จึงควรประกอบด้วยกรรมการ ป.ป.ช. อย่างน้อยสามคน หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าจำนวนกรรมการ ป.ป.ช. ในคณะกรรมการไต่สวนที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๕๑ มากเกินไปก็อาจกำหนดให้ลดลงเหลือกรรมการ ป.ป.ช. จำนวนไม่น้อยกว่าสองคน ส่วนกรรมการไต่สวนอีกคนหนึ่งอาจกำหนดให้แต่งตั้งจากพนักงานไต่สวนก็ได้

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า การไต่สวนในบางกรณีพนักงานไต่สวนไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเพียงพอ จึงประสงค์ที่จะให้มีการแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเข้ามาเป็นกรรมการไต่สวนได้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๕๑ อาจเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีการแต่งตั้งกรรมการไต่สวนสามคน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยกรรมการ ป.ป.ช. จำนวนไม่น้อยกว่าสองคน และจะแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้วยก็ได้ ทั้งนี้ มอบหมายให้นายธนาวุฒิ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการคนที่สอง ยกร่างแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้เพื่อเสนอให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาต่อไป

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๔๙ ให้พนักงานไต่สวนเป็นผู้แจ้งข้อกล่าวหาได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรายงานการไต่สวนเบื้องต้นไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาก่อน เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหามีโอกาสชี้แจงแสดงพยานหลักฐานได้ทันทีหลังจากมีการแจ้งข้อกล่าวหา และทำให้การดำเนินการไต่สวนเป็นไปด้วยความรวดเร็วขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้พนักงานไต่สวนเป็นผู้แจ้งข้อกล่าวหา อาจทำให้เกิดการใช้อำนาจในทางมิชอบได้ เพราะการแจ้งข้อกล่าวหาดังกล่าวไม่ได้อยู่ในความรับรู้ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่เหมาะสมที่จะให้พนักงานไต่สวนเป็นผู้แจ้งข้อกล่าวหาด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรายงานการไต่สวนเบื้องต้นไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาก่อน

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกำหนดแนวทางในการมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช้

เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับตามมาตรา ๒๓๔ (๔) ของรัฐธรรมนูญ ด้วย

ประธานกรรมการมอบหมายให้นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ยกร่างแนวทางในการมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับตามมาตรา ๒๓๔ (๔) ของรัฐธรรมนูญ ให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันอาทิตย์ ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๐๕ นาฬิกา

นายณฤพณ์ ฐลิจันท์
นิติกรปฏิบัติการ
นายรัฐภูมิ คำศรี
นิติกรชำนาญการพิเศษ
นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ
วิทยากรชำนาญการ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมมาธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์